

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN BRANŞ DERSLİĞİ UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr. Ünal İbret
K.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim ABD, Öğretim Üyesi
bibret@kastamonu.edu.tr

Mehmet Bayraktar
K.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim ABD
Yüksek Lisans Öğrencisi
mhmtbyrkr37@hotmail.com

Hüseyin Kocaman
K.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim ABD
Yüksek Lisans Öğrencisi
huseyinkocaman@hotmail.com

Abstract

In recent years rapid developments in educational sciences has made redesigning of educational environment necessary. Especially the importance of educational environment to be equipped with rich stimulus has made pervading of the educational technologies and for teachers taking advantage of this technology compulsory. The application of branch classrooms in Turkey started to pervade with the official letter of MNE in 2009 and many schools official or private carried it out in their own schools. This research has been made to determine the opinions of teachers on branch classrooms. The working group of research consists of 30 Social Sciences Teachers having the application of branch classrooms in their schools in Kastamonu. In the research, 'Interview Form' which includes the opinions of teachers on branch classrooms and has been improved by the researchers has been used as data collection tool. In the Interview Form, the demographic information of the teachers, their descriptions on the application of branch classrooms and the effect of branch classrooms on the teaching process are included.

At the end of the research analysis, opinions of Social Sciences Teachers on the branch classrooms have been exposed and discussed.

Key Words: Branch Classroom, Social Sciences, Teacher Opinions.

GİRİŞ

Bilgi çağı olarak nitelendirilen 21. yüzyılda toplumların nitelikli insan gücüne olan ihtiyaçları giderek artmaktadır. İnsan gücünün niteliği ancak nitelikli eğitim kurumları ile artırılabilir. Okul yapıları ve donanım yetersizliği eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkileyen önemli faktörlerden biri olarak görülmektedir.

Eğitim binalarının fiziksel ortam bakımından uygunluğu, öğrenme-öğretme sürecindeki etkililiği ve öğrenci tutum ve davranışlarının geliştirilmesi bakımından önemli bir etkiye sahiptir (Üstündağ, 1999: 101). Eğitim amaçları doğrultusunda düzenlenmiş bir fiziki çevrede eğitim gören çocuk, çeşitli etkilene kanalları aracılığıyla bulunduğu ortamı daha iyi algılar ve güdülenme düzeyi artar (Akgül ve Yıldırım, 1995: 431). Bu anlamda öğrencinin başarı düzeyini artırmak ve yeteneklerinden azami düzeyde yararlanmak bakımından ona fiziksel ve zihinsel yeteneklerini en iyi biçiminde kullanabileceği güdüleyici eğitim ortamları oluşturmak gerekmektedir

(Terzioğlu, 2005:5). Uygun eğitim ortamları oluşturmak suretiyle, kişide istenen davranış değişikliği ve öğrenmede gerekli etkiyi sağlamak mümkündür (Başar, 2001:187).

Değişen eğitim sistemimizde de eğitim ortamının hazırlanmasından birinci derecede sorumlu olan öğretmenin, yapacağı araç-gereç ve materyal seçimi, sınıf düzeni, teknolojik donanım vb. etkenler öğrencinin başarısını doğrudan etkileyecektir. Öğretmen bu süreçte bireysel farklılıkları da dikkate alması gerekmektedir. Öğretmen böyle bir ortamı tasarlarlarken alanı ile ilgili sahip olduğu inançlardan etkilenmektedir. Bilindiği gibi öğretmenler üniversite sıralarına gelirken dersinin öğretimi ile ilgili ön bilgiler ve inançlar ile gelmektedirler. Öğretmen adaylarının sahip olduğu bu inançlar, öğretmen olduklarında tasarlayacakları öğrenme ortamının şekillenmesinde önemli role sahiptir. Çünkü öğretmenlerin tasarlayacakları öğrenme ortamları dersin öğretimi ile ilgili sahip oldukları inançların bir yansımasıdır.

Bir öğretmen böyle bir ortamı tasarlarlarken iki önemli sınırlılıkla karşı karşıyadır; Öğrencilerin zihinsel kapasitesi ve fiziksel çevreden kaynaklanan sınırlılıklar (Driver, 1988). Hem öğrenme ortamının tanımı hem de öğretim tasarımı dikkate alındığında fiziksel çevrenin bu tasarımların yapısını önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Hazırlanacak bu fiziksel ortamda birey, görsel materyallerle, elektronik araçlarla, sınıf arkadaşları ile ya da öğretmen ile etkileşime girerek kendi bilgisini yapılandırmalıdır.

İlk ve orta öğretim kurumlarımızda günümüzde geçerli olan ortam düzenlemesinde, öğrenciler sınıf ve şubelere ayrılmakta ve her dersin öğretmeni bu sınıf ve şubelerde ders dağıtım çizelgesine uygun olarak eğitim ve öğretimi sürdürmektedir. Yani her dersin öğretmeni ders sırası kendine geldiğinde sınıfta yerini almaktadır. Bu durumda sınıflarda (yönetmeliklere göre) masa, sıra, dolap, askı, harita, tahta vb. araç-gereç standart olarak bulunmakta bunların dışında derslerin işlenişinde kullanılacak ders araç gereçleri, donatım malzemeleri sınıflarımızda yer almamaktadır.

Bu durumda öğretmen girmiş olduğu sınıfta işleyeceği dersin içeriğine uygun olarak sınıf düzeni sağlayamamakta, ders araç gereçlerini ya bir öğrenci ile sınıfa getirmekte ya da teneffüs süresince sınıfa ulaştırmaya çalışmaktadır. Bu durum öğretilmekte bir süre sonra bıkkınlık meydana getirmektedir. Kaldı ki öğrenci bu durumda sürekli sınıfa oturan, tahtaya aynı açıdan bakan, dersin değiştiğini öğretmenin değişmesi ile fark eden pasif bir yapıdadır.

Halbuki öğrenci dersin içeriğine uygun eğitim ortamında derse daha hızlı motive olabilmekte, her sınıfın farklı özelliklerinde (ısı, ışık, donanım, renk vb.) ders yapma olanağı bir sınıfın sağlamış olduğu olumlu ve olumsuz yönleri en aza indirebilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu 17.08.2006 tarihli ve 8738 sayılı, Öğretmen Branş Dersliği Uygulaması konulu yazısı ile okul öncesi eğitim kurumları ile birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları hariç olmak üzere örgün eğitim yapan okullarda fiziki kapasite ve öğretmen imkanları dahilinde Öğretmen Branş Dersliği (matematik, fizik, kimya, biyoloji, fen ve teknoloji, edebiyat, yabancı dil, sosyal bilgiler, coğrafya, tarih dersliği vb.) uygulamasına geçilmesi istenmiştir.

Zira yeni uygulamaya konan öğretim programlarından beklenen aktif, kalıcı ve katılımcı öğrenme de böyle bir düzenlemeyi gerekli kılmaktadır. Öğrenci merkezli ve etkin tabanlı bir yaklaşımla geliştirilen öğretim programlarının yaygın ve etkin bir şekilde uygulanabilmesi için, söz konusu programların yapısına ve özelliğine uygun öğretim ortamlarının oluşturulması önem arz etmektedir.

Yukarda anlatılanlar ışığında branş dersliği her öğretmenin dersinin içeriğine uygun araç-gereç, materyal, donanımı ile sınıfında bulunduğu, öğrencilerin derslerinde öğretmenlerinin dersliklerini gezdikleri sistemidir. Tabi olduğu üzere yeni uygulanmaya başlayan her sistemde olduğu gibi branş dersliği uygulamasının hayata geçirilmesinde birtakım olumsuzluklar ortaya çıkabilecektir. Uygulamaya yalnız olumsuz ve uygulanabilirliği daha zor olan yönleri ile bakmakta sakıncalı bir durumdur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Kastamonu sosyal bilgiler öğretmenlerinin Öğretmen/Branş dersliği uygulaması ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin branş dersliğine bakışları nasıldır?
- Branş dersliği amacına uygun düzenlenmiş midir?
- Branş dersliği uygulamasının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
- İdeal eğitim ortamı olarak Sosyal bilgiler branş dersliği nasıl olmalıdır?

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden “betimsel analiz” kullanılmıştır. Betimsel analizde dört aşama vardır (Yıldırım ve Şimşek, 1999:159): (1) Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, (2) tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, (3) bulguların tanımlanması, (4) bulguların yorumlanması. Bu araştırma; verilerin önceden belirlenen temalara göre düzenlenip, yorumlandığı için betimsel analiz olarak tanımlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Kastamonu’da görev yapan ve okullarında branş dersliği uygulaması olan 30 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşturmuştur. Veriler bu öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmadan elde edilen veriler araştırmacı tarafından oluşturulan “Görüşme Formu” ile toplanmıştır. “Görüşme Formu”, ilgili kaynakların taranması, konu ile ilgili uzmanların görüşlerinin alınması ile oluşturulmuştur. Formun ilk bölümünde, öğretmenlerin demografik özelliklerinin tanımlanması amacıyla öğretmenlerin yaşları, meslekteki deneyim yılları, mezun oldukları alan yer almıştır. İkinci bölümde branş dersliği uygulamasına yönelik sorular yer almaktadır.

Bu sorular; (a) sosyal bilgiler öğretmenlerinin branş dersliği uygulamasına bakış açıları, (b) branş dersliği uygulamasının olumlu ve olumsuz yönleri, (c) branş dersliğinin amacına uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı, (d) ideal eğitim ortamı olarak sosyal bilgiler branş dersliği ile ilgili görüşlerini içermektedir.

Verilerin Analizi

Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile görüşme yapıldıktan sonra elde edilen veriler yazıya aktarılmış yazıya aktarılan ifadeler yönteme uygun olarak gruplandırılmış ve betimsel analiz yaklaşımı ele alınmış; bunun yanında öğretmen söylemleriyle desteklenerek yorumlamalar yapılmıştır. Görüşme transkriptlerinin kodlanmasında, öğretmen isimleri kullanılmadan her bir öğretmene 1’den 30’ye kadar numara verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada elde edilen bulgular, sosyal bilgiler öğretmenlerinin branş dersliğine bakışları, branş dersliğinin amacına uygun düzenlenmesi, branş dersliği uygulamasının olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin görüşler ve ideal eğitim ortamı olarak sosyal bilgiler branş dersliği hakkında öğretmen görüşleri olmak üzere dört başlık altında sunulmuştur.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Branş Dersliğine Bakışları

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin branş dersliği uygulamasına bakış açılarını belirlemek için ilk olarak “Branş dersliğinin MEB’de uygulanabilirliğine inaniyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları cevaplar Tablo.1’de gösterilmiştir.

Tablo.1: Branş Dersliği Uygulamasının MEB’de Uygulanabilirliğine Yönelik Öğretmen Görüşleri

İfadeler	N	%
Uygulanabilir	10	33
Araç-gereç ve fiziki şartlar yeterli ise uygulanabilir.	16	53
Uygulanmaz	4	14

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, sosyal bilgiler öğretmenlerimizin yarıdan fazlası branş dersliği uygulamasının yeterli fiziki şartlar oluştuğunda uygulanabileceğini ifade etmiştir.

Bu konuda Ö.3: “Eğer araç-gereçler yeterli ise etkin bir şekilde uygulanabilir. Tabi okulun fiziki şartlarının da uygun olması gerekir.” şeklinde görüş bildirirken, Ö.5 ise “Derslik sayısı öğrenci sayılarına uygun ve öğretmen sayısını yeterli olduğu okullarda etkin bir şekilde uygulanabilir.” şeklinde görüş belirtmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin branş dersliği uygulamasına bakış açılarını belirlemek için öğretmenlerin branş dersliği uygulamasını ne kadar benimsediğini belirlemek önemlidir. Bu amaçla “Branş dersliği uygulaması olan bir okulda mı yoksa klasik düzen sınıfı olan bir okulda mı çalışmayı tercih ederdiniz?” sorusu sorulmuş, öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar Tablo.2’de gösterilmiştir.

Tablo.2: Branş Dersliğinin Tercih Edilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

İfadeler	N	%
Branş dersliği uygulamasının olduğu okulu tercih ederim.	30	100
Branş dersliği uygulaması olmayan bir okulu tercih ederim.	-	-

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı branş dersliği uygulaması yapan bir okulu tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Örneğin bu konuda Ö.10: “Tabi ki branş dersliği olan bir okulda çalışmayı çok isterim. Neden çünkü öyle bir okulda çok daha verimli olacağıma inanıyorum ve çok daha fazla zevkle çalışacağımı düşünüyorum. şeklinde görüş bildirirken Ö.12 de “Tabii ki branş dersliği sınıfı olan okulları tercih ederdi. Çünkü sınıfı o dersin ihtiyaçlarına göre ayarlıyor ve materyaller kullanıyor ve gerektiğinde ona göre sınıf düzeni oluşturuyorsunuz.” görüşüyle branş dersliğinin öğretmen açısından önemine vurgu yapmış Ö.4 ise “...Öğrencilerin bu sınıflarda materyale ulaşması dersi daha etkili kılacaktır...” şeklindeki görüşü ile branş dersliğinin öğrenci açısından önemine değinmiştir.

2. Branş Dersliğinin Amacına Uygun Düzenlenmesi

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin branş dersliği uygulamasının amacına uygun düzenlenip düzenlenmediği konusundaki görüşlerini belirleyebilmek için katılımcılara “Branş dersliğiniz amacına uygun şekilde düzenlenmiş midir? sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları cevaplar Tablo 3.te gösterilmiştir.

Tablo-3. Branş Dersliğinin Amaca Uygunluğuna Yönelik Öğretmen Görüşleri

İfadeler	N	%
Amaca uygun düzenlenmiştir.	10	33
Eksiklikleri var.	14	46
Amaca uygun düzenlenmemiştir.	6	21

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarısına yakını branş dersliklerinde eksiklikler olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda Ö.20: “Branş dersliğine bu sene geçildiği için okulumuzda eksiklikler vardır. En kısa zamanda tamamlanacaktır.” şeklinde görüş bildirmiştir. Bir diğer öğretmen ise (Ö.11): “Branş dersliğimde tarih ve coğrafya haritaları, projeksiyon cihazı, tablolar, küre var. Projeksiyon bu sene takıldı okulun laptopundan yararlanarak derslerde kullanmaya çalışıyorum.” şeklinde branş dersliğinin araç-gereç yönünden amaca uygun olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmen cevaplarında öne çıkan araç-gereç vurgusundan hareketle “Branş dersliğinizde yeterli araç-gereç, materyal var mıdır? sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Branş Dersliğinin Araç-Gereç ve Materyal Açısından Yeterliliğine Yönelik Öğretmen Görüşleri

İfadeler	N	%
Evet yeterli	2	7
Eksiklikler var.	22	73
Hayır, yeterli değil	6	20

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, araç gereç açısından branş dersliklerinin eksikliği olduğu %73’lük bir oranla belirtilmiştir. Bununla ilgili bazı öğretmen görüşleri şöyledir: Ö.22: “Henüz tüm araç gereçlerimiz yok. En çok ihtiyaç duyduğum araç internet bağlantısı, bilgisayar ve projeksiyon cihazı. Çünkü bu araçlar dersimi görselleştiriyor ve eğitim sitelerinin takibi sağlıyor. Yani kaynak kullanımımı arttırıyor. şeklinde görüş bildirirken, diğer bir öğretmen; Yeterli araç gereç yok. görsel materyallerin öğrencilerin gelişimine çok katkı sağladığı düşünüyorum. sabit bir projeksiyon cihazım yok o yüzden okulumuzun seyyar projeksiyon cihazını fırsat buldukça kullanıyorum. Öğrencilerimin dokunabileceği maketlerin olmasını isterdim. Örneğin okulumuzun alanı yeterli olduğu için basit bir miniatürk oluşturmak istiyorum. Drama veya tiyatro etkinlikleri için kostümlere de ihtiyaç var.” şeklinde ihtiyaç duyduğu araç-gereçleri belirtmiştir.

Branş dersliği uygulamasının düzenli bir şekilde yürütülmesi dersliğin amaca uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına bağlı olduğu düşüncesi ile öğretmenlere, branş dersliği uygulamasının okullarında düzenli şekilde uygulanıp uygulanmadığı sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 5.te gösterilmiştir.

Tablo 5: Branş Dersliğinin Düzenli Şekilde Yürütülüp Yürütülmediğine Yönelik Öğretmen Görüşleri

	N	%
Düzenli şekilde yürütülmektedir.	27	90
Düzenli şekilde yürütülmemektedir.	3	10

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenler, branş dersliği uygulamasının düzenli şekilde yürütüldüğünü %90 oranında ifade etmişlerdir. Yalnız düzenli şekilde yürütülüyor şeklinde görüş bildiren öğretmenlerimiz bazı aksaklıklardan söz etmişlerdir. Örneğin bir öğretmen(Ö.25); *Sürdürülüyor ancak ders değişikliklerinde kargaşa da yaşanıyor. Şeklinde görüş bildirirken bir diğer öğretmenimiz ise; Eksiklikler tam olarak giderilemediği için henüz bir düzene oturmadı.* diyerek eksikliklerin devam ettiğini vurgulamıştır. Bu cevaplardan sistemin işlerlik kazandığı ve öğrenci tarafından benimsendiğini ancak yer değiştirme sırasında kargaşa ve araç-gereç eksikliği gibi nedenlerle bazı olumsuzlukların olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

3. Branş Dersliği Uygulamasının Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Uygulamaya konulan her yeni sistemin ortaya çıkardığı olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır. Branş dersliği uygulamasına geçilmesi ile birlikte uygulamanın olumlu yönlerinin neler olduğu, öğretmenlere sorulmuş ortaya çıkan sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Branş dersliğinin olumlu yönlerine ilişkin öğretmen görüşleri

İfadeler	N	%
Bütün araç-gereç ve materyalin sınıfta olması ve araç gereç taşıma sorununu ortadan kaldırması.	7	23
Görsel açıdan daha zengin bir eğitim ortamı oluşturma imkanı sağlaması	2	7
Ders araç ve gereçlerinin yıpranmasının azami derecede önüne geçilmiş olması	3	11
Ders araç gereçleri atıl olmaktan kurtulmuş olması	4	13
dersle ilgili kaynaklarını sınıf dolabında hazır bulundurduğundan, istediği kaynağa ders anında bile çok çabuk ulaşılması	3	11
Öğretmen kendi dersliğinde, kişisel ve mesleki gelişimi adına planlama yapabilir, dersine daha kolay hazırlanabilir olması	1	3
Öğretmen sürekli aynı sınıfta ders yapıyor ve sınıfını benimsemesi ve sınıfı her haliyle kendisine ait hissetmesi	1	3
Sınıfta bulunan araç-gereçler, resimler, tablolar vb görseller öğrenciyi derse karşı motive etmesi	1	3
Öğrenci teneffüs aralarında istediği araç-gereci inceleme imkanı bulması	1	3
Daha fazla öğrenci etkinliğini sergileyebilir olması	5	17
Öğretmen sınıfını benimser, tertip ve düzenini sağlaması	1	3
Eğitim ve öğretimde hedeflenen kazanımlara daha kolay ulaşılabilir olması	1	3
Toplam		100

Tabloya bakıldığında öğretmenlerin branş dersliği uygulamasından en fazla memnun oldukları hususun doküman taşıma hamaliyesini ortadan kaldırması ve bütün araç gereçlerini elinin altında buldurmasına olanak sağlaması olarak belirtmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin var olan araç-gerecini kullanamamaktan sıkıntılı olduklarını göstermektedir. Branş dersliğinde araç-gerecin hazır durumda ve sabit olarak sınıfta yer alması öğretmen görüşlerinde dile getirilen önemli bir nokta olmuştur.

Öğretmenlerin memnun oldukları hususlardan diğeri ise öğrencilerin daha fazla öğrenci etkinliğini sergileyebildikleridir. Branş dersliği uygulaması ile performans ve proje ödevlerini öğrenciler daha rahatlıkla sergileyebilmektedirler.

Öğretmenlerin, branş dersliği uygulamasının ortaya çıkardığı sorunlar nelerdir? sorusuna verdikleri cevaplar ise şöyledir:

Tablo 7: Branş Dersliği Uygulamasının Olumsuz Yönlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

İfadeler	N	%
Ders araç-gereçlerle işlenirken süre sıkıntıları daha çok yaşanması ve müfredatı yetiştirme korkusu dersliğin etkin kullanımının önüne geçebilmesi	2	6
Okula yeterli gelecek olan sıra ve masalar derslik sistemine geçildiğinde yetersiz gelecek olması	2	6
Okullardaki altyapı yetersizliği (dolap vb) bu sistemde teneffüslerin işkenceye dönmesini sağlayabilir şekilde olması	7	24
Öğretmenin teneffüslerde de sınıfında bulunması gerekebildiği	3	10
Teneffüslerde sınıf değişiklikleri esnasında kargaşalık olması	3	10
Öğrenciler klasik sınıflarda oluğu gibi defter, kitap çanta vb eşyalarını sınıflara güvenerek bırakmaması	5	17
Teneffüs süresinin yeterli olmadığı okullarda, öğrenci yeterince teneffüslerde dinlenememesi	3	10
Öğrenci sınıfı sahiplenmemesi dolayısıyla araç-gerece zarar vermesi	5	17
Toplam	30	100

Branş dersliği uygulamasıyla ortaya çıkan sorunların başında alt yapı eksikliği ve buna bağlı olarak öğrencilerin teneffüslerinde sıkıntı yaşaması olarak belirtmişlerdir. Özellikle öğrenci dolabı olmaksızın branş dersliği sistemine geçilmesi öğrencinin teneffüslerde çanta ve giysilerini koyabilecekleri bir yer bulamamalarına neden olmakta, öğrenci çanta ve araç-gereci ile teneffüsü geçirmekte, tuvalete dahi çantası ile gitmektedir. Diğer sorun ise öğrencinin sınıfı ve araç-gereçleri sahiplenmemesine neden olmakta özellikle sıra ve masasına zarar vermektedir.

4- İdeal Eğitim Ortamı Olarak Sosyal Bilgiler Branş Dersliği Hakkında Öğretmen Görüşleri

İdeal branş dersliğine yönelik uygulama içerisinde yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla "Branş dersliğinizin fiziksel ve donanım olarak nasıl olmasını isterdiniz?" sorusu sorulmuştur. Öğretmenler bu soruya genel olarak branş dersliklerinde görmek istedikleri araç-gereçlere vurgu yapmışlardır. Öğretmenler birden fazla araç-gerece vurgu yapmışlardır. Bunlar tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Branş Dersliğinin Fiziksel Açıdan Yeterliliğine Yönelik Öğretmen Görüşleri

İfadeler	N	%
Harita askılığı	4	5
Vitrinli dolap	9	13
Ürünlerin sergileneneği geniş ve yeterli pano	7	9
Projeksiyon	12	15
Perde	8	10
Öğrenci dolabı	11	14
Akıllı tahta	7	9
Kabartma haritalar	5	7
Tarihi olay ve şahsiyetlerle ilgili CD'ler	3	4
İnternet bağlantısı	6	7
Geniş ve ferah bir sınıf	6	7
Toplam	78	100

Sosyal bilgiler öğretmenleri branş dersliklerinde en fazla ihtiyaç duydukları araç gerecin projeksiyon olduğu görülmektedir. Bunu öğrencilerin kitap ve kişisel malzemelerini koyabilecekleri öğrenci dolabı ve öğretmenlerin kaynaklarını koyabilecekleri ve ürünleri sergileyebilecekleri vitrinli dolap olduğu görülmektedir. Projeksiyon cihazının kullanılması sırasında ve ışık dengesini sağlamak amacıyla öğretmenler branş dersliğinde perde ihtiyacını belirtmişlerdir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen sonuçları aşağıdaki şekilde maddelendirebiliriz:

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerin büyük çoğunluğu branş dersliği sisteminin MEB'e bağlı okullarda uygulanabileceğini düşünmektedir.
2. Görüşme yapılan öğretmenlerimizin tamamı branş dersliği uygulaması olan bir okulda çalışmak istediğini belirtmiştir. Bu durum öğretmenlerin uygulamaya karşı olumlu tutum geliştirdiğini göstermektedir.
3. Öğretmenlerimiz branş dersliklerinin amacına uygun olarak düzenlenmediğini ve bir takım eksikliklerinin olduğunu belirtmişlerdir.
4. Branş dersliklerinde bulunan araç-gereç ve materyal açısından eksik olduğu belirtmişlerdir. Branş dersliklerinin hedefine ulaşması ve klasik derslik sisteminden farklılaşması araç-gereç ve materyal açısından zengin olmasına bağlıdır. Bu durum okul aile birliği ve öğretmenlerin katkıları ile çözülmesi gerekmektedir.
5. Öğretmenlerimizin %90'lık bir bölümü branş dersliği sisteminin uygun şekilde yürütüldüğünü belirtmişlerdir. Her ne kadar araç-gereç ve fiziksel açıdan eksiklikler olsa da öğretmen ve öğrencilerimiz derslik sistemini yürütmeye çalışmaktadırlar.
6. Branş dersliği uygulamasının olumlu yönleri ele alındığında, aşağıdaki hususların ön plana çıktığı görülmektedir:

Öğretmeni araç-gereç taşıma hamaliyesinden kurtarmış böylece araç-gereçlerde taşınma sırasında meydana gelen kırılma ve bozulmalar en aza indirilmiş, araç-gereçler daha etkin kullanılma imkanı ortaya çıkmıştır.

Görsel açıdan daha zengin bir eğitim ortamı oluşturulmuş, öğrencinin derse karşı ilgisi artmış, öğrencinin derse motive olması kolaylaşmıştır.

Öğrencilerin ürünlerini daha kolay sergileme imkanı ortaya çıkmış, öğrencilere dersin içeriğine uygun ürünlerle iç içe ders yapma olanağı sağlamıştır.

7. Branş dersliği uygulamasının olumsuz yönleri ele alındığında aşağıdaki hususlarda öğretmenlerimizin sorunları olduğu görülmektedir.

Ders araç-gereçlerle işlenirken süre sıkıntıları daha çok yaşanıyor. Müfredatı yetiştirme korkusu dersliğin etkin kullanımının önüne geçmesine neden olmaktadır.

Okullardaki altyapı yetersizliği (dolap vb) bu sistemde teneffüslerin işkenceye dönmesini neden olmaktadır. Öğrencilere ait dolapların olmaması öğrencinin teneffüslerde sırtında çanta ile dolaşmasına yol açmakta diğer derse kadar öğrenci araç-gereç ve çantaları ile dinlenme saatini geçirmek zorunda kalmaktadır.

Öğrenciler klasik sınıflarda olduğu gibi defter, kitap çanta vb eşyalarını sınıflara güvenerek bırakamıyor. Yine bu husus kilitli öğrenci dolapları çözülmesi gerekmektedir.

Öğrenci derslik sisteminde sınıfı sahiplenmemekte, araç-gerece zarar vermektedir. Öğretmenlerimizin asıl sorunu öğrencinin sıraya ismini yazması ve karalamasıdır. Bu durum her branş dersliğinde öğrenci oturma planı ile çözülebilecektir.

ÖNERİLER

1. Branş dersliği uygulaması sınıfın yeterli olduğu bütün okullarda uygulanabilir. Ancak uygulamadan yeterli ölçüde sonuç elde edilebilmesi için gerekli alt yapının oluşturulması gerekmektedir.
2. Branş dersliği uygulaması ile öğretmen sınıfını sahiplendiğinden araç-gereç eksikliği hızlı bir giderilecektir. Bu nedenle her okulun branş dersliği sistemine geçmesi okul için önemli aşamadır.
3. Teneffüs sürelerinin yetersiz olması öğrencilerin yeteri kadar dinlememesine neden olduğundan branş dersliği uygulamasının yapıldığı okullarda teneffüs süreleri öğrencinin dinlenmesine olanak sağlayacak şekilde belirlenmelidir.
4. Öğretmen kendi dersliğini ofisi gibi kullanacağından dolayı dersliğinde internet, bilgisayar gibi bilgiye ulaşmasını sağlayacak teknolojik donanımına sahip olması gerekmektedir. Böylece öğretmen istediği bilgiye daha rahat ulaşabilecektir. Öğretmene böyle bir ortamın sunulması halinde dersliğinde daha fazla vakit geçirecek böylece derslerine daha hazırlıklı gitme olanağı bulmuş olacaktır.
5. Branş dersliği sisteminden en fazla etkilenecek olan öğrenciler olduğu için branş dersliği sistemi hakkında öğrenciler ayrıntılı şekilde bilgilendirilmeli, branş dersliği uygulaması ile derslerin görsel ve zevkli geçeceği anlatılmalıdır. Ayrıca derslikler araç-gereç ve donanım olarak zenginleştirilmelidir.

WJEIS's Note: This article was presented at International Conference on New Trends in Education and Their Implications - ICONTE, 27-29 April, 2011, Antalya-Turkey and was selected for publication for Volume 1 Number 1 of WJEIS 2011 by WJEIS Scientific Committee.

KAYNAKÇA

Alkan, C. (1979). Eğitim Ortamları, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.

Akgül, M. K. ve Yıldırım, F. (1995), "Eğitim Araçlarının Kullanımında Ergonomik Ölçülerin Önemi", 5. Ergonomi Kongresi, Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları Serisi, No: 372, 428-437.

Balcı, Ali. (2007), Etkili Okul Geliştirme, Kuram Uygulama ve Araştırma, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Başar, M. A. (2000), "İlköğretim Okullarının İşgören ve Fiziki Olanakları 4. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu", Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı:8, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Demirel Ö. Ve Altun E. (Editörler). (2009). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Driver, R.(1988). Constructivist approach to Curriculum development. In P. Fensham(ed.), Developments and Dilemmas in Science Education. Falmer Press, London.

Glasser, William. (1999). Okulda Kaliteli Eğitim. (Çev. Ulaş Kaptan) İstanbul, Beyaz Yayınları (Eserin orijinali 1992’de yayımlandı.)

Karasar, Niyazi, (2009), Bilimsel Araştırma Yöntemi (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kaya, Zeki, (2010) Sınıf Yönetimi (10. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özyürek, Mehmet, (2001), Sınıf Yönetimi, Karatepe Yayınları, Ankara.

TTKB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, http://ttkb.meb.gov.tr/yenicalismalar/okulbrans/okulbrans_nedir.htm
[25.12.2010](http://ttkb.meb.gov.tr/yenicalismalar/okulbrans/okulbrans_nedir.htm)

Terzioğlu, E. (2005), “İlköğretim okulu binalarının fiziksel özellikler bakımından değerlendirilmesi”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Üstündağ, N. (1999), “Akıllı Binaların Tesisi Yönetimi ve İş Kalitesi Üzerindeki Etkileri”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, A. Şimşek, H. (2006), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.